

Tjänsteprisindex (TPI) 2008

PR0801

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde.....	2
A.2 Statistikområde.....	2
A.3 SOS-klassificering.....	2
A.4 Statistikansvarig.....	2
A.5 Statistikproducent.....	2
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik.....	3
A.11 Statistik användning.....	3
A.12 Uppläggning och genomförande.....	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B Kvalitetsdeklaration	5
B.0 Inledning	5
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1 Objekt och population	5
1.1.2 Variabler	5
1.1.3 Statistiska mått	6
1.1.4 Redovisningsgrupper	7
1.1.5 Referenstider	9
B.2 Tillförlitlighet.....	9
2.1 Tillförlitlighet totalt	9
2.2 Osäkerhetskällor	10
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	11
B.3 Aktualitet	11
3.1 Frekvens	11
3.2 Framställningstid	11

3.3	Punktlighet	11
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	11
4.1	Jämförbarhet över tiden	11
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	11
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	11
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	11
5.1	Spridningsformer	11
5.2	Presentation	12
5.3	Dokumentation	12
5.4	Tillgång till primärmaterial	12
5.5	Upplysningstjänster	12

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Priser och konsumtion

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Producentpriser för tjänster, Tjänsteprisindex (TPI)

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se http://www.scb.se/templates/Standard_55322.asp

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen
Kontaktperson: Christian Schoultz
Telefon: 08-506 946 12
Telefax: 08-506 946 04
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Christian Schoultz
Telefon: 08-506 946 12
Telefax: 08-506 946 04

E-post:

fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftslämnarplikt föreligger enligt SCB-FS 2008:3.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

I avvaktan på gallringsbeslut sparas allt primärmaterial.

A.9 EU-reglering

Tjänsteprisindex omfattas av två EU förordningar: Rådets Förordning 2223/96, Bilaga A samt Rådets Förordning 1165/98, Bilaga D.

A.10 Syfte och historik

Idag står tjänstebranschernas förädlingsvärde för cirka 62 procent av det totala förädlingsvärdet inom näringslivet. Beräknat som andel av Bruttonationalprodukten (BNP) utgör näringslivets tjänsteproduktion ca 50 procent. Under större delen av 1900-talet var denna andel strax under 40 procent av BNP för att under slutet av århundradet successivt öka. Den tjänsteproduktion som registreras i nationalräkenskaperna består av tjänster producerade av näringsliv, offentliga myndigheter och hushållens ideella organisationer.

Allteftersom tjänsteproduktionens andel av BNP växt har behovet av korrekta volymeräkningar av tjänsteproduktionen ökat. För att beräkna enskilda branschens utveckling måste förädlingsvärden rensas från inflation. Prisutvecklingen för olika varor och tjänster måste mätas och index beräknas innan de löpande priserna kan omvandlas till fasta priser. Värden för olika variabler och aggregat uttrycks därmed i ett visst års prisnivå (basåret). Nya tjänsteprisindex utvecklas löpande för att omfatta de flesta tjänstegrupper inom Sveriges nationalräkenskaper och för att uppfylla internationella krav. Idag finns TPI för ca 60 procent av näringslivets tjänsteproduktion. Flertalet av de tjänsteprisindex som finns idag har utvecklats sedan januari 2000. Under 1990-talet startade utvecklingen av TPI med index för lokalhyror, hotelltjänster och inrikes flygresor.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används i första hand av nationalräkenskaperna för att fastprisberäkna dels värdet av tjänsteproduktionen och dels tjänster som utgör input i olika branscher. Ytterligare användningsområden är i avtalsmanhang och för

konjunkturanalyser.

A.12 Uppläggnings- och genomförande

Statistiken baseras på ett urval av *typiska transaktioner* avseende respektive tjänst. Eftersom det inte finns någon ram för tjänster används företag som urvalsobjekt och ramen som används är Företagsdatabasen (FDB).

Ett sannolikhetsurval används eftersom många små företag ofta står för en stor andel av omsättningen i branschen. Ett sannolikhetsurval medför att ett litet antal små företag representerar ett stort antal små företag vilka kan ha en stor betydelse för omsättningen inom branschen. Vid ett PPS-urval är urvalssannolikheterna proportionella mot storleken. Omsättning eller antalet anställda är de storleksmått som används. Urvalssannolikheten för ett företag beror på företagets storlek enligt de mått som använts, totalsumman och urvalstorleken. Ett stratum bildas för alla stora företag som väljs med säkerhet samt ett urvalsundersökt stratum avseende mindre företag där ett PPS-urval görs. Vid sammanvägning av de två stratumen används omsättningen. En översyn av vikter och urval görs årligen.

De företag som kommit med i urvalet ombeds att kvartalsvis redovisa faktiskt pris för en eller ett antal tjänster som företagen själva väljer ut i samråd med SCB. Kravet på de valda tjänsterna är att de ska vara väl specificerade, typiska för företaget och repetitiva. I de fall då tjänstens sammansättning förändras eller då tjänsten upphör och ersätts genomför SCB, i nära konsultation med företaget, en värdering av skillnader mellan den gamla och den nya specifikationen.

SCB samlar in cirka 4000 prisuppgifter från ungefär 1000 företag per kvartal. Uppgiftsinsamlingen pågår från den 1 till den 20 i månaden efter det aktuella kvartalets slut. En majoritet av uppgiftslämnarna rapporterar på en webbblankett medan övriga antingen rapporterar via pappersblankett eller e-post. Prisindex för lokalhyror beräknas årligen och uppgifter för hyresintäkter och uthyrda ytor samlas in från ca 1000 fastighetsägare för olika lokaltyper.

Resultatet levereras sedan till Nationalräkenskaperna ca 45 dagar efter mätperiodens utgång. Ett flertal index publiceras samtidigt på SCB:s webbplats.

Alla producerade tjänsteprisindex, plus ett antal konsumentprisindex, vägs samman till ett index, kallat Tjänsteprisindex. Avsikten med detta index är att ge en samlad bild av den genomsnittliga prisutvecklingen för tjänster producerade av det svenska näringslivet. Tjänsteprisindex täcker ca 60 procent av tjänsteproduktionen inom Svensk näringsgrensindelning (SNI) 50-93.

A.13 Internationell rapportering

SCB rapporterar index för olika delbranscher till Eurostat. Detta sker i samband med publicering.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En översyn av index för transporter, teletjänster, banktjänster och datatjänster sker under år 2007-2008. Prisinsamling för tjänster inom branscherna Marknads- och opinionsundersökning, Konsultverksamhet, Teknisk provning och analys och Uthyrning av maskiner startar fr.o.m. kvartal 4 2007. Utvecklingsarbete för prisindex för handelsmarginalen inom parti- och detaljhandel, import och export av tjänster samt tjänster i privat regi för Utbildning och Socialomsorg pågår under 2007-2008. I övrigt sker en kontinuerlig översyn av befintliga prisindex. För mer information om TPI:s utvecklingsarbete se:

http://www.scb.se/templates/Product_12607.asp

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Tjänsteprisindex (TPI) är ett producentprisindex som avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebanscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter. Index talet avser ett kvartal och prisuppgifterna skall vara ett genomsnitt per kvartal. I näringslivet produceras tjänsterna framförallt av de branscher som klassificeras till SNI 50-93. Det förekommer även en del tjänster inom de branscher som klassificeras som varuproducenter.

TPI omfattar idag inhemska producenters produktion för användning inom Sverige. Nationalräkenskaperna behöver även index för import och export av tjänster.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objektet är transaktion i samband med utförd tjänst. Populationen utgörs av alla transaktioner som avser försäljning av tjänst i producentledet.

De primära objekten, som används för urval och insamling av uppgifter, är företag.

1.1.2 Variabler

Tjänsteprisindex avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebanscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter.

Priserna som avses är transaktionspriser utan moms. Transaktionspris är tjänstens verkliga pris som köparen faktiskt betalar.

Generellt gäller att förändringar i ett transaktionsvärde måste kunna hänföras antingen till en prisförändring, till en volymförändring eller en kombination av de båda. Eftersom en värdeförändring som beror på att kvaliteten förändras är att betrakta som en volymförändring måste, i indexberäkningarna, hänsyn tas till kvalitetsförändringar. För en mer utförlig beskrivning av de principiella utgångspunkterna gällande kvalitetsförändringar hänvisas till Europeiska Nationalräkenskapssystemet, ENS 1995.

1.1.3 Statistiska mått

Index, förändringsskattning, är de statistiska mått som används för de olika undergrupperna inom TPI.

För alla företag beräknas ett geometriskt medelvärde för prisförändringen inom varje företag. Företagets olika tjänster vägs oftast inte sinsemellan.

Index för varje företag beräknas enligt:

$$I_{0,a}^t = \prod_{i=1}^m \left(\frac{P_{a,i}^t}{P_{a,i}^0} \right)^{1/m}$$

Där $I_{0,a}^t$ = index med basår 0 för företag a vid tidpunkt t
 $P_{a,i}^t$ = pris för tjänst i, företag a, vid tidpunkt t
 $P_{a,i}^0$ = pris för tjänst i, företag a, vid basåret
 m = antal tjänster inom företag a

Nästa steg är att geometriskt väga ihop ett index för branschen från de olika företagsindexen. De största företagen, som valts ut med säkerhet, får en vikt utifrån sin omsättning och de mindre företagen får dela på resterande vikt.

Totalindex för branschen ges av:

$$I_{0,T}^t = \prod_{a=1}^n (I_{0,a}^t)^{w_a}$$

Där $I_{0,T}^t$ = totalindex med basår 0 för branschen vid tidpunkt t
 $I_{0,a}^t$ = index med basår 0 för företag a vid tidpunkt t
 w_a = vikt för företag a
 n = antal företag i undersökningen för branschen

Dessa delindex vägs samman med ett antal Konsumentprisindex för tjänster. (För en detaljerad beskrivning av KPI se: [Beskrivning av statistiken](#).)

Uppgifter gällande viktfordelning mellan olika huvudgrupper och undergrupper baseras på information från nationalräkenskaperna avseende produktionsvärden och kompletteras i förekommande fall med uppgifter från undersökningen Företagens ekonomi (FEK).

Indexlänkarna för Tjänsteprisindex beräknas med det aktuella kvartalet kv år y som jämförelseperiod, och med kvartal 4 år $y-1$ som prisbasperiod. Viktperioden är år $y-3$. Detta ger följande:

$$I_{y-1, kv4}^{y, kv} = \sum_{tj} \frac{V_{tj}^*}{\sum_{tj} V_{tj}^*} \times \frac{I_{y, kv; tj}}{I_{y-1, kv4; tj}}$$

värdevikten är värdet av den transaktionsmängd under år $y-3$ som tjänsten tj representerar, omräknad till prisläget i kvartal 4 år $y-1$ dvs $V_{tj}^* = V_{y-3; tj} \times I_{y-3; g}^{y-1, kv4}$, $tj \in g$.

Referensåret är för närvarande satt till 2005=100 och ett kedjat indextal beräknas för kvartal kv år y enligt:

$$I_{2005}^{y, kv} = \frac{I_{2004, kv4}^{2005, kv4}}{I_{2004, kv4}^{2005, kv4}} \times I_{2005, kv4}^{2006, kv4} \times \dots \times I_{y-2, kv4}^{y-1, kv4} \times I_{y-1, kv4}^{y, kv}$$

$$\frac{1}{4} \sum_{kv=1}^4 I_{2004, kv4}^{2005, kv}$$

Första faktorn visar prisläget i kvartal 4 2004 i procent av det genomsnittliga prisläget under 2005. Därefter den kedjade prisutvecklingen från kvartal 4, 2004 till kvartal 4, år $y-1$ (årsvisa indexlänkar från kvartal 4 till kvartal 4). Slutligen visas prisutveckling från kvartal 4 år $y-1$ till kvartal kv år y .

Förutom de kedjade indextalen redovisas också procentuell förändring av de kedjade indextalen enligt ovan, sedan föregående kvartal, och sedan motsvarande kvartal året innan (årstakten).

1.1.4 Redovisningsgrupper

De flesta TPI som ingår i Tjänsteprisindex publiceras även separat i Statistikdatabasen som finns att tillgå kostnadsfritt på SCBs hemsida.

Några index publiceras enbart som en del av totala Tjänsteprisindex. Indextalen publiceras inte separat pga. av sekretesskäl. Dessa index är nedan kursiverade och utmärkta med ett "s".

Till sammanvägningen Tjänsteprisindex används även ett antal konsumentprisindex för att täcka en så stor del av värdet av näringslivets tjänsteproduktion som möjligt. Dessa KPI måste fungera ur ett producentprisperspektiv för att inkluderas. Uppfylls inte kravet måste de justeras eller i sista hand exkluderas.

Tjänsteprisindex inkluderar följande index:

50-93	Tjänsteprisindex
55	Hotell- och restaurangverksamhet
55.1	TPI hotelltjänster
55.1 A	TPI hotelltjänster, vardag
55.1 B	TPI hotelltjänster, veckoslut
55.1 C	TPI hotelltjänster, konferensdygn/helpension
55.2	KPI camping
55.3-5	KPI restaurang och bar
60-63	Transport
60.210	KPI regionalbusstrafik
60.211	TPI <i>kollektivtrafikverksamhet (S)</i>
60.24	TPI vägtransport av gods sjötransport exkl. oljetransporter, omfattar ej persontransporter
61	
62.10.1	TPI <i>flygresor (S)</i>
62.10.2	TPI <i>lufttransporter av gods (S)</i>
63.11	TPI godshantering
63.12	TPI varulagring och magasinering
63.21	KPI övriga stödtjänster till landtransport
63.3	KPI paketresor/charter
63.4	TPI annan transportförmedling
64-65	Bank, post och tele
64.11	TPI <i>postbefordran nationella posten (S)</i>
64.12	TPI <i>annan postbefordran (S)</i>
64.2	TPI <i>telekommunikation (S)</i>
65.12	TPI <i>bankverksamhet (S)</i>
70	Fastighetsverksamhet
70.2 A-D	TPI uthyrning av egna lokaler
70.2 A	TPI uthyrning av egna lokaler, kontor
70.2 B	TPI uthyrning av egna lokaler, butiker m m
70.2 C	TPI uthyrning av egna industrilokaler
70.2 D	TPI uthyrning av egna lokaler, annan lokaltyp
70.2	KPI hyra hyresrätt
70.31	TPI fastighetsförmedling
70.32	TPI fastighetsförvaltning på uppdrag
71	Uthyrning av fordon och maskiner
71.1	TPI biluthyrning
71.1 A	TPI biluthyrning, företag
71.1 B	TPI biluthyrning, myndigheter
71.1 C	TPI biluthyrning, privatpersoner
71.4	KPI uthyrning av hushållsartiklar och varor för personligt bruk

72		databehandlingstjänster m.m.
72.210	TPI	utgivning av programvarupaket
72.220	TPI	datakonsulttjänster underhåll och reparation av kontors- och bokföringsmaskiner
72.5	TPI	samt databehandlingsutrustning
72 A	TPI	exkl 2+5 databehandlingstjänster, övriga
74		Andra företagstjänster
74.11	TPI	juridiska tjänster
74.12	TPI	redovisning och bokföring, revision; skatterådgivning
74.12 A	TPI	revision
74.12 B	TPI	redovisning och bokföring
74.2	TPI	arkitekt- och tekniska konsulttjänster o.d.
74.201	TPI	arkitekttjänster
74.202	TPI	annan teknisk konsultverksamhet
74.4	TPI	reklamverksamhet
74.502	TPI	uthyrning av personal
74.6	TPI	detektiv- och bevakningsverksamhet
93		Annan Serviceverksamhet
93.01	TPI	tvätteriverksamhet (S)
93.02	KPI	hår- och skönhetsvård
93.03	KPI	begravningsverksamhet
93.04	KPI	kroppsvård

Följande index produceras men publiceras inte:

60.10	TPI	järnvägstransport av gods
71.3	TPI	uthyrning av maskiner och utrustning
74.13	TPI	marknads- och opinionsundersökning
74.14	TPI	konsultverksamhet
74.7	TPI	rengöring och sotning
90.02	TPI	avfallshantering
90.03	TPI	renhållning

1.1.5 Referenstider

TPI:s basår är 2005. Indextal beräknas primärt för kvartal, och anger kvartalets prisläge i förhållande till det genomsnittliga prisläget under 2005. Indextalen avser utvecklingen av ett för kvartalet genomsnittligt pris.

1.2. Fullständighet

Tjänsteprisindex täcker drygt 60 procent av den totala tjänsteproduktionen.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det är för tillfället inte möjligt att ange osäkerhetsmarginaler för de beräknade indexvärdena. Mätfel och urvalsosäkerhet torde ge de största bidragen till osäkerheten i skattningarna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

TPI är en urvalsundersökning och urvalen är små vilket medför en inte oväsentlig osäkerhet i skattningarna. Varianser har inte skattats.

2.2.2 Ramtäckning

Som underlag till ram används Företagsdatabasen (FDB). Som företagsbegrepp används FE (Företagsenhet). En avgränsning görs på juridisk form. Endast företag som i huvudsak sysslar med den undersökta branschens verksamhet tas med i ramen, således bidrar företag som endast har en mindre del av sin verksamhet inom den undersökta branschen till undertäckningen. Vid urval görs cut-off inom vissa branscher vilket bidrar till en frivillig undertäckning. Felklassificeringar i FDB samt eftersläpning leder till såväl under- som övertäckning.

Osäkerhet i ramtäckningen antas ge ett litet bidrag till totalfelet.

2.2.3 Mätning

De representativa tjänster som undersökningen baseras på väljs ut av företagen själva och det är därmed svårt att avgöra hur typiska dessa tjänster är. Kravet är att tjänsten/tjänsterna skall vara jämförbara över tiden och i de fall en tjänst upphör eller sammansättningen förändras måste kvalitetsjusteringsmetoder tillämpas.

Denna felkälla tillsammans med det fel urvalet ger upphov till, bedöms ge de största bidragen till osäkerhet.

2.2.4 Svartsbortfall

Det föreligger skyldighet enligt lag för företagen att lämna prisuppgifter. Svartsbortfallet för ett normalt kvartal är ca 3-5 procent av prisuppgifterna.

Vid bortfall används den genomsnittliga utvecklingen för branschen eller också, i sista hand, används (imputeras) föregående kvartals prisuppgift.

2.2.5 Bearbetning

Avsaknaden av ett enhetligt produktionssystem kan vara en orsak till eventuella bearbetningsfel. Ett produktionssystem är dock under uppbyggnad och skall tas i bruk under 2009, vilket torde minska bearbetningsfelen.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden görs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Både uppgiftsinsamling och publicering är kvartalsvisa. Dessutom publiceras årligen indextal avseende kalenderår. Uthyrning av lokaler för näringsverksamhet, SNI 70.2 A-D, samlas in årsvis och publiceras i september varje år.

3.2 Framställningstid

Statistiken publiceras ca 45 dagar efter periodens slut.

3.3 Punktlighet

Har alltid publicerats enligt den kalenderårsvisa publiceringsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Tidsserierna är jämförbara över tiden

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Ej relevant.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Den viktigaste användning av Tjänsteprisindex är omräkning av belopp i löpande priser till värde i fasta priser. De avgränsningar och standarder som används överensstämmer ganska väl.

Den använda produktindelningen, SPIN 2002, grundar sig på EU:s produktindelning Classification of Products by Activity (CPA 2002) och är identisk med denna ned t.o.m. den fjärde siffran.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken görs tillgänglig via pressmeddelande, SCB:s hemsida samt, Sveriges Statistiska Databaser (SSD). Den mest detaljerade publiceringen görs i SSD, där

i några fall indexserier ned till SPIN 2002, 5-siffernivån, publiceras. Sveriges Statistiska årsbok.

5.2 Presentation

Tabeller och Diagram

5.3 Dokumentation

http://www.scb.se/templates/Standard_29559.asp

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BG-06-003/EN/KS-BG-06-003-EN.PDF

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar kan utföras på beställning. Primärmaterial finns tillgängligt och kan efter särskild prövning och avidentifiering nyttjas för forskningsändamål.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om och frågor rörande TPI kan fås genom att ta kontakt med 08-506 940 02 eller via e-post med adress priser@scb.se. Även den centrala informationsservicen vid SCB kan kontaktas.